

เด็กติดเชื้อทางเดินปัสสาวะได้อย่างไร และจะมีวิธีการป้องกันอย่างไร

แพทย์หญิงปิยนุช ประจง
กุมารแพทย์โรคไต โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร

การติดเชื้อทางเดินปัสสาวะเป็นโรคที่พบบ่อยในเด็ก อุบัติการณ์เฉลี่ยประมาณร้อยละ 7 ของเด็กที่มาด้วยอาการไข้เฉียบพลัน เกิดจากแบคทีเรียบริเวณทางเดินอาหารส่วนล่าง แล้วย้ายบริเวณทวารหนัก และขึ้นไปบริเวณท่อปัสสาวะเข้ากระเพาะปัสสาวะแล้ว ก่อให้เกิดการติดเชื้ออักเสบเกิดขึ้นซึ่งอาจเกิดบริเวณ กระเพาะปัสสาวะ บริเวณกรวยไต หรือรวมถึงเนื้อไตก็ได้ โดยในเด็กบางคน สัมพันธ์กับการมีความผิดปกติโครงสร้างของระบบทางเดินปัสสาวะซึ่งมีมาแต่กำเนิดซ่อนอยู่ และอาจตรวจพบตั้งแต่ตอนอยู่ในครรภ์ หรืออาจมาตรวจพบภายหลัง ในเด็กที่โครงสร้างไตปกติดีก็สามารถเกิดโรคนี้อีกได้ บางส่วนเกิดจากการติดเชื้อลุกลามมาจากในเลือด โดยอาจเกิดจากเด็กที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ เช่น ทารกแรกเกิด ในกลุ่มเด็กที่มีโรคประจำตัวที่ได้รับยากดภูมิคุ้มกันต่ำ อุบัติการณ์มีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งสามารถพบได้ตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึงเด็กโต โดยหลังจากขวบปีแรกมักพบในเด็กหญิงมากกว่า เด็กชาย สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากท่อปัสสาวะในเด็กหญิงสั้นกว่าเด็กชาย

อาการที่พบในเด็ก

ซึ่งสาเหตุที่เป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ เพศหญิง เด็กชายที่รูปลายอวัยวะเพศไม่เปิด เด็กที่มีความผิดปกติของระบบทางเดินปัสสาวะเช่น กรวยไตไหลย้อน ระบบประสาทกระเพาะปัสสาวะมีความผิดปกติ เด็กที่มีอาการปัสสาวะผิดปกติ เช่น ปัสสาวะออกน้อย ปัสสาวะไม่พุ่ง ปัสสาวะเป็นหยด บริเวณปลายอวัยวะเพศหญิงไม่เปิด เด็กที่อยู่ในช่วงวัยฝึกขับถ่าย (1-2ขวบ) เด็กที่ได้รับการทำหัตถการใช้เครื่องมือเกี่ยวกับระบบทางเดินปัสสาวะ การทำความสะอาดอวัยวะเพศจากด้านหลังมาด้านหน้าทำให้มีการปนเปื้อนของเชื้อแบคทีเรียเข้าสู่ท่อปัสสาวะได้ง่ายขึ้น เด็กที่มีการติดเชื้อพยาธิ เช่น พยาธิเข็มหมุด เด็กที่มีประวัติท้องผูกบ่อยๆ ช่วงวัยเจริญพันธุ์ หรือหญิงตั้งครรภ์ เป็นต้น

อาการแสดงที่พบ ในทารกแรกเกิดอาจซึม ไม่ดูดนม แหวะนม ท้องอืด เหลือง เด็กเล็ก อาจมีไข้ ร้อง กวน ปัสสาวะ ชุ่มมีกลิ่นเหม็นฉุน อาเจียน ท้องเสียร่วมด้วยในบางราย ในเด็กอาจมีอาการไข้สูงเฉียบพลันเพียงอย่างเดียวก็ได้ ในเด็กโต อาจมี ปัสสาวะแสบขัด ปัสสาวะขุ่น ปวดหลังปวดท้อง หรืออาจมาด้วยอาการไข้เพียงเท่านั้น

ซึ่งหากมีอาการดังกล่าว ผู้ปกครองควรรีบพามาพบกุมารแพทย์เพื่อทำการตรวจรักษา ซึ่งเบื้องต้นจะตรวจพบโดยส่ง การตรวจปัสสาวะของผู้ป่วย เพื่อดูเม็ดเลือดขาวและเม็ดเลือดแดงในปัสสาวะ ซึ่งหากมีเม็ดเลือดขาว ในปริมาณที่กำหนดบ่งบอกว่าอาจมีการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ

เด็กติดเชื้อทางเดินปัสสาวะได้อย่างไร

และจะมีวิธีการป้องกันอย่างไร

แพทย์หญิงปิยนุช ประจง

กุมารแพทย์โรคไต โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาการที่พบในเด็ก

หากตรวจพบการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะที่น่าจะเกิดจากแบคทีเรีย การรักษาแพทย์จะให้ยาฆ่าเชื้อ ซึ่งมีทั้งแบบฉีดหรือรับประทานขึ้นกับความรุนแรง ในบางรายที่สงสัยการติดเชื้อบริเวณกรวยไตร่วมด้วย อาจต้องมีการส่งตรวจทางรังสีเพิ่มเติมเช่น อัลตราซาวด์ เพื่อดูลักษณะโครงสร้างไตหาความผิดปกติที่อาจเป็นสาเหตุ ซึ่งหากพบความผิดปกติอาจต้องมีการส่งตรวจขั้นต่อไปเป็นกรณีไป นอกจากนี้ยังต้องมีการส่งตรวจเลือดดูค่าระดับการทำงานของไตเบื้องต้นเป็นพื้นฐาน

การปฏิบัติตัวและการป้องกัน

1. เด็กที่มีอาการแสดงสงสัยการติดเชื้อ เด็กที่มีอาการปัสสาวะ

ผิดปกติดังกล่าวข้างต้น ควรรีบมาพบแพทย์เพื่อตรวจหาสาเหตุ

2. แนะนำห้ามกลั้นปัสสาวะ ป้องกันภาวะท้องผูก แนะนำดื่มน้ำมากๆ

รับประทานอาหารที่มีกากใย ฝึกการขับถ่ายเป็น ประจำในทุกเช้า ในเด็กเล็กโดยเฉพาะช่วงวัยฝึกการขับถ่าย ควรฝึกแรงจูงใจในทางบวก

3. เด็กหญิงหรือหรือเด็กชายที่พบว่าบริเวณปลายอวัยวะเพศไม่เปิด มีอาการปัสสาวะผิดปกติ ควรมาปรึกษาแพทย์

4. แนะนำรักษาความสะอาดให้ดี ทำความสะอาดบริเวณอวัยวะเพศควรทำความสะอาดจากด้านหน้าไปด้านหลัง ลดการติดเชื้อแบคทีเรีย

5. หากได้รับการรักษาควรรับประทานยาตามที่แพทย์แนะนำ และมาตามนัดสม่ำเสมอทุกครั้ง เนื่องจากหากติดเชื้อบ่อยครั้งหรือมีการอักเสบเรื้อรัง มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผลเป็นที่ไต และเป็นโรคไตเรื้อรังในอนาคตได้

